

**Ткаченко С.Є., канд. екон. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, Україна**

**Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств аграрного виробництва
у контексті продовольчої безпеки**

Нині у світовій економіці спостерігається посилення інтеграційних процесів, що безперечно впливає на тенденції розвитку сучасних продовольчих систем. Процеси глобалізації накладають свій відбиток на трансформаційні зміни в продовольчих системах, на можливості країн у забезпеченні харчовими продуктами та власну продовольчу незалежність. Трансформації продовольчих систем та можливий їх вплив на економіку країн, зокрема на аграрний сектор, характеризується найбільшою дієвістю в організації аграрного виробництва.

Поточні механізми управління прискоренням змін у продовольчих системах диференційовані, часто з обмеженою участю, прозорістю і підзвітністю в процесах ухвалення рішень. Це ускладнює виконання і моніторинг усебічних змін у продовольчих системах, що відбивають складність і різноманітність учасників [1].

Трансформаційні зміни в продовольчих системах вимагають проведення додаткових досліджень щодо формування інтегрованих продовольчих систем, забезпечення продовольчої незалежності країн.

Забезпечення продовольчої безпеки в умовах інвестиційно-інноваційного розвитку аграрної сфери є важливим напрямом суспільного й економічного розвитку держави та її незалежності шляхом підвищення ефективності виробничої діяльності виробників продовольства, їх фінансової та економічної стійкості з метою стабільного забезпечення конкурентоспроможності, що, своєю чергою, може слугувати основним вектором сталого розвитку сільських територій та держави у цілому. Аграрна сфера виступає стійкою ресурсною базою для підприємств харчової промисловості та є запорукою гарантованого забезпечення продовольчої безпеки країни.

Забезпечення сталого економічного розвитку держави на основі збалансованого повноцінного харчування населення є найважливішим критерієм оцінки її конкурентоспроможності. Актуальність даного питання полягає у тому, що навіть незважаючи на права кожної людини на повноцінне харчування, не кожна країна може забезпечити достатню економічну та фізичну доступність продовольства для населення.

Інвестиційно-інноваційний розвиток аграрного виробництва відіграє вирішальну роль у зміцненні продовольчої безпеки, проте не менш важливим є питання його негативного впливу внаслідок нереалізованого потенціалу та системних чинників гальмування, серед яких слід виокремити такі:

- недосконалість законодавства та нормативної бази щодо підтримки й фінансування сільського господарства;
- низький рівень розвитку інфраструктури заготівлі та збуту аграрного продовольства;
- низьку економічну ефективність використання

сільськогосподарських угідь;

– обмеженість власних фінансових ресурсів, що перешкоджає оновленню матеріально-технічної бази і нарощуванню виробництва конкурентоспроможної продукції;

– низьку інвестиційну привабливість аграрної сфери;

– незавершеність реформування земельних відносин;

– відсутність цілісного прозорого ринку аграрної продукції.

Стратегічний розвиток аграрної сфери залежить від політичних (зміни у законодавстві, державне регулювання та підтримка, торговельна політика, фінансування), економічних (динаміка макроекономічних показників, інфляція, конкуренція, цінова політика, інвестиційний клімат, експортні та імпорتنі можливості), екологічних (екологічні норми, екологічність технологій, екологічний стан сільськогосподарських угідь), соціальних (демографічна ситуація, міграційна політика, релігійні чинники), технологічних (наявні та нові технології, нові продукти, виробничі потужності) та правових (регулюючі органи та норми, особливості законодавства тощо) чинників [2, с. 35].

Стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку аграрного виробництва та зниження негативного впливу його системних показників дасть змогу забезпечити стабільність продовольчої безпеки та продовольчої незалежності шляхом підвищення стійкості сільськогосподарського виробництва та якості харчування і доходів населення, розширення масштабів експорту й імпорту, збільшення обсягів запасів продовольства, поліпшення рівня екологізації, удосконалення законодавчої бази, реалізації виробничого потенціалу сільського господарства. Окрім того, активізація процесу реалізації потенціалу галузей аграрної сфери дасть змогу вчасно реагувати та ліквідувати загрози продовольчої безпеки, що виникають [3,4]:

– незбалансованість споживання;

– низький рівень споживання продуктів тваринного походження;

– високу диференціацію вартості харчування за соціальними групами;

– залежність країни від імпорту окремих видів ресурсів для сільського господарства;

– повільні темпи запровадження міжнародних стандартів якості продуктів харчування та низький рівень контролю над ними;

– низький рівень державного контролю над забезпеченістю населення продуктами харчування.

Продовольча безпека – це один із найбільш важливих показників соціально-економічного розвитку країни, який забезпечується передусім рівнем аграрного виробництва, тобто насиченням ринку власною сільськогосподарською продукцією, що сприяє її незалежності та забезпечує належний рівень основних груп показників, визначених у світовій практиці (рівень доступності й споживання продовольства, наявність і достатність продуктів харчування, рівень якості та безпечності продуктів харчування).

Інвестиційно-інноваційний розвиток аграрної сфери залежить від активізації інноваційних стратегій, підтримки держави у питанні фінансування та інвестування галузі, а також від сприяння підвищенню

конкурентоспроможності аграрних товаровиробників на вітчизняному ринку і захисту їхніх інтересів у зовнішньо - економічній діяльності, запровадження механізмів кредитування, як варіант забезпечення оновлення матеріально-технічної бази, удосконалення механізму ціноутворення, завершення реформування земельних відносин та безпосереднього контролю над якістю виробництва й використання природних ресурсів [5, с. 130].

Для України одним з пріоритетів є розвиток системи ефективного сільського господарства та формування глобальної довіри до стандартів безпеки продовольчих продуктів. Головною перевагою України залишатиметься розвиток системи ефективного сільського господарства та формування глобальної довіри щодо застосування напрацьованих стандартів безпеки продовольчих продуктів. Важливим є подальший сталий розвиток національних продовольчих систем з трансформаціями в глобальні.

Список використаних джерел

1. Blej-Palmer, A. Konare, D. Metr, K. Dy Battysta, A. and Dzhonston, K. (2020), "Assessing a Sustainable Food System: Lessons from Global Practice", available at: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/23639> (Accessed 20 Nov 2021); 2. Аранчій В.І., Зоря О.П., Голбан Т.Т. Стратегічні напрями інвестиційно-інноваційного розвитку аграрного виробництва на галузевому та господарському рівнях. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 45. С. 33–38; 3. Прунцева Г.О. Методологічні засади оцінки системи продовольчої безпеки. 2020. Економіка і держава. № 6. С. 151—154; 4. Державна служба статистики України. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : статистичний збірник. Київ, 2020. 12 с.; 5. Залізнюк В.П. Оцінка індикаторів продовольчої безпеки України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С. 128–133.

Чуйко М.М., канд. техн. наук, доцент
Українська інженерно-педагогічна академія, Україна

Інноваційні рішення на шляху до світової продовольчої безпеки

Зараз, в часи нових технологічних інновацій, коли стрімко розвивається генна інженерія, біо-, нанотехнології невирішеною залишається глобальна продовольча проблема неефективного виробництва та розподілу продуктів харчування в світі. На сьогодні стає зрозумілим, що глобальна система продовольства у недалекому майбутньому відчуватиме тиск різних факторів. З боку споживання, населення світу поступово зростає; багато людей, ймовірно, стануть більш заможними, що створить попит на більш різноманітний високоякісний раціон харчування, що вимагає наявності додаткових ресурсів. З боку виробництва, конкурентна боротьба за землю, воду та енергію буде посилюватися, тоді як вплив зміни клімату стане ще помітнішим. А необхідність скорочувати викиди парникових газів та адаптуватися до зміни клімату стане ще